

ستایش: به نام خداوند جان و خرد

قالب شعر: مثنوی

۱- به نام خداوند جان و خرد (عزیز) گزین برتر اندیشه برنگذرد

قلمرو زبانی

بیت یک، دو و سه با هم ۲ جمله هستند که به نام خداوند جان و خرد که از این برتر اندیشه برنگذرد. خداوند نام و خداوند جای. خداوند روزی ده رهنمای، خداوند کیوان و گردان سپهر، فروزنده ماه و ناهید و مهر (سخن را آغاز می‌کنم).

«گزین: مخفف که از این برگزین: عبور کردن، بالاتر رفتن» اندیشه در مصراع دوم نهاد است
«خداوند: دو معنی دارد یکی در معنی صاحب و دیگری در معنی آفریننده که هر دو در این بیت کاربرد دارد. «وند» در خداوند دو معنا دارد. اگر خداوند در معنی الله به کار رود وند مفهوم توصیف دارد و اگر در معنی صاحب به کار رود وند در معنی شباهت است.

قلمرو ادبی

«مراعات نظیر بین جان خرد و اندیشه // شاید بشود در مصراع دوم نوعی تشخیص برای اندیشه در نظر گرفت

قلمرو گسری

«ارثیاط خرد و جان از نظر فردوسی» خرد چشم جان است، چون بنگری (عزیز) تو بی چشم، شادان، جهان نسپری
«با نام خداوند جان و خرد زیرا اندیشه انسان نمی‌تواند از این فراتر رود بنابراین در ستایش خداوند سخنی بیشتر از اینکه خداوند جان و خرد است نمی‌توان گفت. (آغاز می‌کنم)»

۲- خداوند نام و خداوند جای (عزیز) خداوند روزی ده رهنمای

قلمرو زبانی

«نام: حقیقت هر چیز در اینجا یعنی هستی و پدیده‌ها و خداوند نام یعنی آفریننده و فرمانروای همه موجودات
«خداوند نام و خداوند جای: خدای کون و مکان
«خداوند روزی ده: ترکیب وصفی است، روزه ده: روزی دهنده: صفت فاعلی است. روزی ده معادل صفت رزاقی خداوند است.
«خداوند در مصراع اول نیز مانند بیت قبلی به هر دو معنی کاربرد دارد: خداوند: صاحب و آفریننده / در مصراع دوم فقط در معنی الله است.
«خداوند رهنمای: ترکیب وصفی است، رهنمای یعنی راهنمایی کننده و صفت فاعلی است.
«بیشتر بدانیم: در معتقدات پیشینان دانستن نام برابر با تسلط و اشراف بر آن چیز یا کس است. به همین جهت در شاهنامه، رستم نام خود را به سهراب نمی‌گوید. در اسلام نیز خداوند ۱۰۰ اسم دارد که همه این اسامی در اسم اعظم جمع شده‌اند و اگر کسی به این نام آگاهی یابد می‌تواند کارهای خارق‌العاده انجام دهد.

قلمرو ادبی «تکرار خداوند»

قلمرو گسری

«خداوندی که دارنده همه نامها و همه جای‌هاست (به هم‌چیز هستی بخشیده و جایی برای هر یک معین کرده است) خداوندی که روزی می‌دهد و راه درست را نشان می‌دهد

۳- خداوند کیوان و گردان سپهر (عزیز) فروزنده ماه و ناهید و مهر

قلمرو زبانی

«کیوان: زحل، اینجا منظور همه افلاک است
«گردان سپهر: صفت و موصوف مقلوب: آسمان گردان. گردان: چرخنده. در حال گردیدن
«فروزنده: روشن کننده، روشنی‌بخش
«مهر: خورشید
«این بیت ۵ ترکیب اضافی و یک ترکیب وصفی دارد: ترکیب‌های خداوند کیوان. خداوند سپهر گردان. فروزنده ماه. فروزنده ناهید. فروزنده مهر اضافی‌اند و سپهر گردان ترکیب وصفی است.